

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piacsor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelben.
{ Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábs sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 kr. a továbbiakban 4 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik. }

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Figyelmeztetésül!

Jelen hó elejével lapunk folyama új évnegyedbe menvén át, figyelmeztetjük tisztelt olvasó közönségünket, hogy előfizetéseiket mielőbb beküldeni méltóztassanak, minthogy a terhelő bélyegadó miatt felesleges példányokat nem igen nyomathatunk.

Előfizetési díj:

Félévre 6 frt.
Évnegyedre 3 ..
Egy hóra 1 ..

Az előfizetési pénzek kiadó Stein János közép-utcai könyvkereskedésébe küldendők.

(D) Szemle. Van tehát egy ország, hol a fejedelem teljesen visszavonta oetroyált alkotmányát, s az országgyűléssel közösen hozott alkotmányt és törvényeket teljesen helyreállította.

És mindez megtörtént forradalom, vérontás s belső zavarok nélkül, a frankfuri parlament határozatából s Poroszország és Ausztria sürgetéséből; sőt a teljes visszaállítás dícsősége éppen Auszriáé; mert Poroszország, valamint a frankfuri parlament nem bánták volna, ha a hesseni fejedelem az 1849-i igen democraticus választó törvényt kipáklizta volna; de Ausztria azt mondá, hogy a jogfolytonosságot oetroyval toldozgatni nem lehet; a fa vaskarika a politikában képtelenség, ha 1831 törvény úgy 1849 is törvény; tehát a fejedelem állítson teljesen vissza mindent, s azután az így összehívott országgyűléssel revideálják alkotmányukat az oly törvényeket, melyek Hesselnkessel rendi érdekeit sértik s általában az 1849-i európai forradalom befolyásának nyomait hordják magukon.

El kell ismerni, hogy Ausztria a törvényesség szoros logikája szerint viselte magát és a fejedelem Ausztria tanácsát követte; csak hogy ezen restitutio kivételét oly új miniszteriumra bízta, mintha éppen Török János, Ardelián György és Schmidt Henrik urak bizatának meg szervezni az 1848-i magyar miniszteriumot.

A fejedelem, hogy minő jó szándékkal s elhatározással állítá vissza az ország törvényét, az új minisztereknek kezességét nem nyújtó politikai színjátékán kívül, bizonyítékul szolgál az is, hogy az oetroyált rendszer miniszteriuma, habár el lön bocsátva, a legelőkelőbb rendjelekkel tiszteltetett meg a fejedelem által. Az új miniszteriumban pedig a népnek semmi bizalma sincs, majd mindenük vagy vérséggel igen közel áll a régi miniszteriumhoz, vagy éppen egyszer is másszor is határozottan küzdött az oetroy mellett. Egy szóval a reactio emberei.

A fejedelem ezáltal egy víztet adott Poroszországnak. Ez kívánta, hogy csapja el miniszteriumát. Elbocsátá, de helyette nem állita jobbat.

Az alkotmányos országokban az a szokás, hogy ha valamely alkotmányos elv győzelmet arat, azokat állítják a kormány élére, a kik azon elvet képviselik; Poroszország ezt várta a hesseni fejedelemtől, az azonban éppen Poroszországtól tanult, hol szintén éppen a minap elbocsátá a szabadelvű miniszteriumot, s egy reactionarius miniszterium kezeli most a szabadelvű alkotmányosságot.

Igaz, hogy Poroszország erre a dologra nézve olyanforma gondolatra jött volt, hogy „quod licet Jovi, non licet bovi”, s aligha végre is le nem kergeti ezt a hesseni miniszteriumot; de ki tagadhatja, hogy a hesseni fejedelemnek igaza van, midőn az őt jó tanácsaira kényszerítő Poroszországtól tanul.

E szerint tehát közelebből érdekes fejleményeket várhatunk Hessel-Kasselben, a mit figyelemmel kísérnünk érdemes lesz.

Szomszédunkban szintén érdekes dolgok folynak. Egy néhány török és szerb összeverekedik, lesz belőle utazakravall, vált belőle már ma forradalom, s tán lesz belőle holnap világháború. Így nő a baj, ha tele a világ gyanuval.

Hogy a belgrádi vár bombázta a várost, ebből a szerb fejedelem azt következteti, hogy ilyesmi máskor is történe-

tek; tehát a török vonja ki csapatait minden szerb várból. A törököt több rendbeli szerződés jósítja arra, hogy a várakat fegyveresével tölthesse meg; tehát a szerb fejedelem kívánata ellenkezik a kötésekkel, azonban a szerb kívánatot európai nagyhatalmak pártolják, s mi lesz már belőle.

A török előnyomta seregeit a szerb határok felé, Szerbia kelti fel egész haderejét; a hűbéres fejedelem suzerain ura ellen harezra készül. És minután a török Montenegróval s Herzegovinával sem tudott elbánni, nagyon valószínű, hogy ha még Szerbia is fellázad ellene, a keresztény fejedelemségek ki fogják vinni függetlenségüket; Európára nézve nem nagy baj az, ha a szerbek s bosnyákok függetlenek lesznek; a főkérdés Konstantinápoly és a Dardanellák szorossága. Ezt kézen közön megtartják bizonynyal a török kezén, csak azért is, nehogy az orosz legyen.

A diplomácia mindent elkövet most, hogy a szerb-török viszályt kiegyenlítse; mondják, hogy Ausztria szeretné megszállani Bosniát, hogy a szerb forradalom kiterjedésének útját állja; azonban ott csak közös intervencio történhetik, a védhatalmak pedig aligha egyetérthetnek valaha ez ügyben, mert hisz tudjuk, hogy a párisi kötés szerint éppen egy védhatalom Szárdínia mint Ausztria, Franciaország mint Anglia; azt is tudjuk, hogy éppen Francia, Olasz- és Oroszország biztatgatják a keleti keresztényeket, míg Anglia s Ausztria védik Törökország integritását. Ily ellenkező nézett nagyhatalmak hogyan foghatnak egyetérténi az intervencio nézve. Végre is el kell nézniök, hogy a török küzdjön meg a szerbbel, s a melyik győz, legyen annak igaza. Vagy pedig ha ezt el nem nézik, ott az Al-Dunánál fogjuk látni két óriás táborban Európa nagyhatalmait, s a Dunamente azon szerepet viszi III. Napoleon uralkodása, a mit a Rajna viit I. Napoleoné alatt.

Mindenesetre nagyon fontos kérdés van felvetve keleten, s érdekes fejlemények elébe nézhetünk.

Kolozsvár, június 30-kán 1862.

(D) Midőn lapunk mai számával egy új évnegyedbe lépünk át, s Isten kegyelmes jóvoltából újból félélet küzdöttünk át a politikai élet hullámain, tekintünk még egyszer vissza és elő, s gondolatunkat így rendezsvedve, haladjunk tovább azon ildomos szándékkal s tiszta jó akarat, mely nálunk közérdekeink megfontolása körül bizonyosan sohasem is fog hiányozni.

Félév rövid idő, rózsák között; nehéz és hosszú idő, tövisek között. Mi azonban sem az alkotmányos élet rózsái, sem az absolutrendszer tövisai közt nem jártunk; sorsunk közbe helyezett a provisoriumba, hol a remény rózsáit véglegesen nem veszítettük el, de a tövisektől sem valánk éppen mentek; és azt hisszük, szabad a sajtónak legalább annyit kimondani, mennyit hivatalosan s nem hivatalosan kimondottak s elismertek, hogy a provisoriumnak mielőbb végét óhajtja a kormány, s végét óhajtja a nemzet.

Oly állapotról, mely már feltételénél fogva ideiglenes átmeneti, minél kevesebbet szűkség beszélni, és így mi is tartoztatjuk magunkat attól, hogy félév tapasztalatai felett szemlét tartsunk; elég csak ezen tapasztalat resultátumát kifejezni, mely abban áll: Vajha minél előbb a nemzet és kormányzás között még mind fennálló, s minden körben elismert difficultások mielőbb kiegyenlíthetők legyenek, hogy a politikai és társas élet folyama rendszer medrébe visszazsállhasson; s minden honpolgár értvén kötelességeit, biztos levén jogaira nézve, csöndesen küzdessen a társadalomban saját életcéljai felé.

És most nézzünk előre, valjon előttünk rózsák-e vagy tövisek állanak? Mind a kettőből eleget láthatunk, s még nem tudjuk, melyik közé fogják vetni csajkánkat a hullámok, de e perczen érezzük a biztosabb szelek lengedezését.

Azon merev magatartáson, melyet fen úgy, mint alant kitüntettek, erőt kezd venni a kiengesztelődési vágy; és csak méltányosság s igazságérzet kell, s a csöndes és biztos eredmény ki nem maradhat.

Ha a magyar királyság és osztrák császárság közt kiegyenlíthetetlen anomalia volna, úgy e birodalom nem élhetett volna évszázadokon át együtt, s jövőre is csak a hódító joga s a hódított kötelességei létezhetnének.

Ha köztünk és Ausztria közt az egyetértés lehetetlen volna, akkor mind mi, mind a birodalom végre is csak mélyebben merülne el halvézetében.

De miután három századon át élhettünk egymással szoros összeköttetésben s kölcsönös védelemben, s minután e helyzetnek biztos kulcsa volt a közös uralkodóházban, midőn e dynastia most is éppen úgy áll és uralkodik, ki hozhatná kétségbe, hogy a jövő együttélés kulcsa éppen úgy a multban alapszik, és így a mult jogainak rehabilitatioja illő határokig, a jövő egyetértés kezességüül szolgál? És hogy e szerint az egyetértés nemcsak szükséges, de lehető, és lennie kell.

Azt mondtunk, hogy e részben, új évnegyedünkbe jutva enyhébb szeleket érzünk magunk körül. Nem tagadjuk azt, hogy a szellők gyorsan változhatnak, de nincs semmi okunk, hogy feladjuk jobb jövő reményeiben hitünket.

Mi soha sem voltunk pessimisták. Elejétől végig azt hittük, s most is azt hisszük, hogy rendes alkotmányos uton, kölcsönös egyetértés alapján elfognak enyészteni azon nyomasztó viszonyok, melyek hazánkat szinte másfél évtized óta terhelik, s melyek az uralkodás előtt sem lehettek soha kedvesek.

Mi számbavettük saját erőnket, számba a birodalom erejét, számba az együtt élő népségek halucinatioit; láttuk az absolutismus és demagogia jelenségeit, és meggyőződésünk soha sem változott annak elkerülhetlen jövője felett, hogy a birodalom két történelmi része végre is egyet fog érteni.

Ez a világon a legtermészetes dolog, ha egy belügyi viszonyainkat, mint a külföldi mozgalmak irányát figyelembe vesszük. Nincs kevesebb szükség az osztrák németeknek mi reánk, mint reájok nekünk. E kölcsönös összehatása érdekeinknek a hazai- és világtörténelemből nőtte ki magát, s a történelmi tapasztalatok ujmutatásait kikerülni nem lehet. A történelem nemcsak maga foly, de viszi is tovább medrében a nemzeteket, s az itt rendszeresen összevegyült elemek alapérdekeiket egy paroxis-musa az eseményeknek szét nem választhatja.

Mi a történelemben bízunk, s a magyar királyság birodalmi fontosságában. Bizunk multunkban, nemzeti erőnkben, hivatásunkban, s földünk stratégiai fekvésében.

Még évek előtt s nehezebb napokban bátrak voltunk kimondani azon igazságot, hogy a birodalom stratégiai és diplomai, valamint államoeconomi középontja Magyarország szívére esik. Csak tavaly s az idén ez eszmét elégszer olvastuk külföldi lapokban is. Végre ráter a világ mindig arra, a mi igazság. És midőn a magyar királyság ereje a kölcsönös birodalom szívére képezi lehet-e oly állam, mely saját szívét kívánja szétszaggatni, összemarczongolni?

Tudtuk tehát, s meg voltunk győződve, hogy Magyarország nem fog szétszaggatni. És el is jött az idő, hogy az octoberi diploma biztosítá az integritas elvét.

De az idők lázasok voltak; az egyetértésre nyugalom kell. És mert most az idők nem éppen oly lázasok, hisszük, hogy a kölcsönös egyetértés napjai közelgenek.

Kovács Lajos és Zichi Antal urak legutóbbi nyilatkozatait nem mindenben irnok magunk is alá; de gondoljuk el: hol áll azon nyilatkozat szelleme, azon magatartástól, melyet a verwirkolás theoriáját hirdető „Donau Zeitung” ez év elején kitüntetett? Mindig fájt arra gondolnunk, hogy ezen lap, mely annyi ellenszenvvel viseltetett irányunkban, az állam-miniszter orgánja, kinek ez idők szerint a birodalom sorsára van nagy befolyása.

Észleljük, mennyire kellett az ellenszenvnek csillapulnia, hogy a „Donau Zeitung” képes legyen a Kovács Lajosé programját üdvözölni? És lám néhány nap előtt a „Donau Ztg.” üdvözlő ama programot, s ugyan azzal egy időben Schmerling miniszter kijelenti az államtanácsban, mikép a kormány mindent elfog követni az egyetértés létrehozása végett, s csak az engesztelés hangján fog szólni. Igaz, hogy a miniszter ur után teszi, mikép

ez csak a császár által adott alkotmányos intézmények alapján jöhet létre; de hisz az octoberi diplomában alkalmas kiindulási alapokat látott mindenki, s csak kölcsönös jó akarat és bizalom kell, hogy ez alapok csak folytatásai legyenek azon alapoknak, melyek a birodalom fele részére nézve évezred óta le vannak téve.

Nem kívánjuk azonban olvasóinkat azon reményben ringatni, mintha az ígért földje éppen már előttünk állana; s azt sem lehet eltagadnunk, hogy a Lajthán tuli engedékenyebb hangulat gyengécskén állá ki a Lajthán inneni, a pesti lapok jobb részének kritikáját, a bécsi lapok is főként közelebből azon alkalmából, hogy az államtanács az erdélyi és magyarországi kancellárokat költségvetésének megszavazásába beleélegegyedett, újból esüggedezni kezdenek az egyetértés jövőjéről.

A „Vaterland“ utóbbi számában ezen megszavazásról s a Schmerling államminiszter nyilatkozatának szelleméről következőleg ír:

„Sajnos csalódás és szomorú önámítás volna — mely magát keserűen bosszúl meg — ha a miniszterium és őt követő párt úgy vélekednék, hogy a Magyarhonban kedvezőbb hangulatról hirre így kell válaszolni, s hogy az egyetértésre nézve való nagyobb készség jeleit a teljes alávetés előpostájául akarnák tekinteni.“

„Senki sem kívánja forróbban mint mi, hogy a kedvezőbb jelek valósuljanak, s örömet építenek arra reményeinket. Azt hisszük azonban, egészen jól vagyunk értesítve, midőn azt hisszük, hogy az egyetértésre hajlékonyabb hangulat, csak az egyetértés szükségessége érzetének kifolyása, melylyel azonban semmi köze sincs a Schmerling miniszterium álláspontja iránti feltétlen megadásnak.“ — Így ír a „Vaterland.“

Látni való tehát, a lapok hangulatából, hogy az egyetértés kulcsa még éppen nincs fölfedezve, s a kiegyenlítés jövőjét még mind a kétség és bizalmatlanság homálya fűdi.

Azonban annyit constatirozni lehet, hogy az egyetértés szükségessége el van ismervé. Ez elismerés kölcsönössége maga után vonja a bizalom kölcsönösségét; s ha bizalom van, akkor egy birodalomnak csak lesz annyi esze, hogy egy kiegyenlítő s megnyugtató programot összeállítson, és érvényesítsen.

A dézsi h. h. egyház real-iskolai alapja ügyállása. *)

A folyó 1862-dik év április hava 21-én egyházi képviselői közgyűlés tartott, melyben a real-iskolai alap ügyét kezelő bizottságnak a következő jelentése olvastatott fel:

Tiszteletes egyházi tanács és képviselői közgyűlés! Midőn bizottságunk 3-dik évi működéséről ezen sorokban számolni kíván, nem teheti, hogy legelőbb is fel ne hívja a t. tanács és közgyűlés figyelmét az 1861-dik év real-iskolai alap ügyünkkel illetőleg sanyaru természetére, mely mindjárt kezdetén minden erőnkkel a közélet terére hiva is fel, az áldásos érdekeltséget a magán társulati s nevelési céloktól elvoná, s azután az új intézmények felfüggesztése, a közélet terére tényezőképpen felléptek az elfoglalt térről leszorítottak, az új intézmények állandósága iránti bizodalatlanság, a gazdaszattermelés súlyán eredménye s az ebből s a nagy adók, s az adóhátralékok kényszer utján behajtásából következő általános pénzszűke miatt egyike volt azoknak, melyekben nagy előhaldást tenni lehetetlenség; keveset is előhaladni nehéz, s szerencse már az is, ha visszaesést nem eredményez.

S valóban, ha az utóbbi évi jelentésünk óta bizottságunk által végzetttekre visszagondolunk, az egy év hosszúságát véve, igen kevésnek tűnik fel. Megtettük, hogy az ajánlattevőtől begyűlt összegeket, hogy ideiglenesen is kamatoztassuk, biztos helyekre kiadtuk. Levágtattuk a Dézs városból téglátvetés végett adományozott 50 öl fát, s abból 30 1/2 ölnök behoztatását is ugyancsak Dézsváros nagylelkisége által biztosítottuk. Felkértük a városi előjáróságot, hogy az 1858-dik évben ajánlott 1000 ezüst rforint és a néhai Róth Károly örökösök által felajánlott 769 fnt 44 kr ezüst pénzbeni követelésük folyó 1862-dik év folytáni kifizetése iránt intézkedjenek, s ezen kérésüket következtében az ezen évi költségvetésben az irt összegek a tek. választott közönség és a tek. tanács által, mint kifizetendők fel is vétettek. Kiegyezkedtünk 100,000 téglának még a folyó év folytáni vétetése iránt, a vállalkozónak általengedvén az e célra levágya levő 50 öl fát, s kötelezván magunkat folyó év ápril 24-én 200 forintot o. é. s a téglá számbaadásakor ismét 200 forintot o. é. a vállalkozónak fizetni, s a 19 1/2 öl fát, melynek költség nélküli behozatala még mind eddig biztosítva nincs, folyó év június 1-ő napja előtt a vállalkozó által kijelölt téglavető helyre leendő behoztatására. Minnek következtében vállalkozó t. Bánya József ur 5,000 téglát még ajándékképpen adni magát kötelezte.

Eladtuk a mlt. Cserényi Károly ur által adományozott s mlt. Sándor Berta gróf Vass Ádámé ő nagyságával közösen birt oláh-bogátai erdőrészt 120 forintot o. é., mire évenként kiadásaink voltak jövedelem nélkül, s ennek felével is tökéen azaporodott, mit gróf Vass Ádámé ő nagysága az őt illető felerész erdő árából még 30 forinttal o. é. ajándékozás utján nevelni, egy folyó hó 5-én kelt nyilatko-

zatában megígérte. Végre a fizetésben elmaradtakat kötelezettségük teljesítésére alkalmilag fel-felszolgáltattuk.

De az egyházi közgyűlés mult évi 19-dik számú határozatának, hogy a fizetésben pontatlank ellen törvény útján és szigoruan lépni fel, eleget nem tettünk, s ezt senki ellen is még mind eddig meg sem kísértettük. Továbbá új felszólításokat adakozásra nem küldtünk szét, s e célból ez évben körtakot sem tettünk, miért is mig alap-tökéink alig növekedett, annyival inkább a követelendő hátralék töke.

Hogy pedig az eddigi ajánlattevők irányában nem voltunk oly szigoruan, s az új ajánlatok gyűjtésében oly tevékenyek, mint a minő utasítással birtunk: az ezen jelentésünk első soraiban jellemzett 1861-ik év viszonyain kívül befolyt az is, hogy Dézsváros ó városháza, mely fekvésénél fogva az egyház építkezését csaknem lehetetleníti, még mind fenáll, és így a real-iskolai alap-épület építhetése iránti érdekeltség közszükség érzetével való fejlődhetésének még mind akadályul szolgál, csak is ennek lerontatása után fogván igazán minden városunk közterén megjelenőnek önkéntelen lelkeben felkelni az óhajítás: vajha e piacz nyugati oldalát is disztitné a tervbe vett real-iskolai alap üzlet épülete! miert is az új ajánlatok gyűjtése újból erőlyes megkezdésének s szövetkezés s más utakon új jövedelmi források megnyitásának akkorra láttuk eljövendőnek idejét, midőn az ódon városháza lerontatása ténylegesen bekövetkezend.

Mivel pedig az ó városháza lerontatása a városi hatóságoktól már elhatározott, s annak engedélye a f. kir. főkeormányászkéltől is valószínűleg rövid időn lejjővén, az meg is történend, s a szigorubb és tevékenyebb fellépés ideje is azonnal bekövetkezend; de másfelől az újonnan szervezett hatóságok tekintélye is napról napra növekszik, az azok élén levőkről pedig biztosan feltehetjük, hogy ha segédelmekre lenne szükségünk, azt bazarui készséggel fogják ügyünknek felajánlani; továbbá a gazdaszati s ezzel egybe-függőleg a pénzviszonyok javulására is lehet számítani, s végül valószínűleg Dézsváros által is ki fognak fizetenni a fentirt összegek: tán nem csalódunk, ha bátran ki merjük mondani azon hitünket, hogy az 1862-dik év az 1861-dikét ki fogja pótolni.

Es már ezen a viszonyokra általánossággal vonatkozó ismertetések után reátérünk a vagyoni állás részletes kimutatására, mit kimerítőn feltalálunk a bizottságunk által a pénztár és pénztári könyv megvizsgálására kinevezve volt albizottságunk jelentésének az 1861-dik év végén volt ügyállást fejegető következő soraiban:

Az 1860-ik év végéig ajánlatott volt fel nagyobb részint tíz éven, az évenkénti részletekben fizetendőleg töke 11,635 fnt 40 kr.

Az 1861-ik évben tétetett új ajánlat pénztől 4 fnt 50 kr. és így a felajánlott összeg volt 1861 végén 11639 fnt 90 kr. oszt. értékben.

Ebből az 1861-ik év végéig befizetett volt: 1. státuspapirokban, de melyeknek egy részük eredeti conventios értékben levén beírva, csak is 890 fnt értékkel bírnak, összesen 902 fnt o. é. 2. Kézpénzben 897 fnt 52 kr. összesen 1799 fnt 52 kr.

Az 1861-ik év folytán bevételt: 1. Státuspapirokban semmi. 2. Kézpénzben 287 fnt 40 kr. és így az 1861-ik év végéig a felajánlott tökéösszegeből begyűlt volt összesen 2086 fnt 92 kr.

Ha már ezen bevett 2086 fnt 92 kr. összeget összehasonlítjuk a tíz év folytán befizetni felajánlott 11,635 fnt 90 kr. tökéösszegegek kitétszik, hogy még beveendő 9548 fnt 98 kr. o. é. és pedig az ajánlati s a pénztár-könyv kimutatása szerint az 1861-ik év utáni évekre esőleg 7866 fnt 97 kr. az 1861-ik év vége előtt lefolyt időre esőleg tehát mint valóságos restantia 1682 fnt 1 kr.

A felajánlott tökéek egyes bevételén kívül volt még bevétel az 1860-ik év végéig kamatokból: 1. Státuspapirok kamatszelveiből 13 fnt 50 kr. 2. Ideiglenesen kiadott tökéek kamataiból 17 fnt 70 kr. összesen 31 fnt 20 kr.

Az 1861-ik év folytán vétetett be: 1. 890 fnt o. é. státuspapirok kamatszelveiből, megjegyezvén itt azt, hogy 50 fnt o. é. töke kamata csak is 1861-ik július 1-ő napján kezdődött: összesen 43 fnt 25 kr. 2. Tökek utáni kamatban, megjegyezvén itt is azt, hogy 30 fnt kamat hátralékban van 19 fnt 20 kr., és így kamatokból vétetett be 1861-ben összesen 62 fnt 45 kr.

Végül, mint rendkívüli bevétel jött be a mlt. Cserényi Károly ur által adományozott erdőrészt árából az 1861-ik évben fizetendő árrésztelbe 40 fnt o. é.

Igy az 1861-ik év folytán bevételüket, ha egymás mellé sorozzuk, és pedig 1. felajánlott tökéből összesen 287 fnt 40 kr. 2. kamatokból 62 fnt 45 kr. 2. erdő árából 40 fnt. kitünik, hogy 1861-ben bevételt összesen 389 fnt 5 kr., mit hozzáadva az 1861-ik év előtti bevételekhez, és pedig: 1. tökéből 1799 fnt 52 kr. 2. kamatokból 31 fnt 20 kr. összesen 1830 fnt 72 kr. kitünik, hogy az 1861-ik év végéig kezdettől fogva bevételt összesen 2220 fnt 57 kr. o. é.

Kiadások voltak ezen bevett 2220 fnt 57 kr. összegből: 1. az 1860-ik év végéig tavalyi kimutatásunk szerint 84 fnt. 2. az 1861-ik év folytán az oláh-bogátai erdőrészt s téglavetőshez adott olák vágatására 64 fnt 22 1/2 kr., és így az ügy kezdete óta kiadott összesen 148 fnt 22 1/2 kr., mit is levonva a 2220 fnt 57 kr. bevételből, marad pénztári maradványnak 2072 fnt 34 1/2 kr. o. é.

Mi már ezen 2072 fnt 34 1/2 kr. o. é. többletet illeti, ez a következő minőségben van a pénztárban: 1. státus papirokban van 902 fnt. 2. kamatozó kötvényekben: a) Frink Jakabtól kiálltva 200 fntól; b) Keresztési Ferencztől 300 fr; c) Keresztési Gergelytől 100 fnt; d) Novelli Ferencztől 220 fnt; e) Mező Ferencztől 50 fnt; f) Gereze Jánostól 60 fnt; g) Horváth Károlytól 60 fnt; h) ifj. Módi Györgytől 50 fnt; i) id. Beke Istvántól 80 fnt; 3) kézpénzben számoló Turbucz Ferencznél a pénztárban 50 fnt 34 kr., összesen 2072 fnt 34 1/2 kr.

Ezek a bizottságunk által számoltatás és vizsgálat végett kinevezve volt albizottságunk jelentésének szavai, a melyekben felhozottakat, ha összevonjuk, a következő eredménytün ki, t. i. hogy az 1861-ik év végén a realiskolai

alap tökéje állott: 1. Státuspapirok, kiadott tökéek és kézpénzben 2072 fnt 34 1/2 kr. 2. felajánlott töke restantia 1682 fnt 1 kr. 3. az 1861-ik év után fizetendő ajánlatokban 7866 fnt 97 kr. 4. kamatrestantiákban 30 fnt. 5. a Cserényi Károly ur által adományozott erdőrészt árából még csak 40 fnt o. é. levén befizetve, ezen erdőrészt pedig az erdő árából 60 fnt o. esvén, mint hátralék követelés beveendőül fenmaradt 20 fntból, és így az összes vagyoni állás tett 1861 végén 11,671 fnt 32 1/2 kr. oszt. értékben.

Végezre fájdalommal jelentjük a t. egyházi tanács- és képviselői közgyűlésnek, hogy bizottságunk egyik tagja Gyöngyösi Sándor atyánkfa elhalálozott, miert is az ő helye betöltendő lenne. Melyek után tisztelettel maradtunk a tek. tanács- és képviselői közgyűlésnek. Dézs, apr. 17. 1862.

Medgyes Lajos m. k.
Alázatos szolgálai
Pataki Dániel m. k.
Kovács Samu lelkész.
Roth Pál m. k. gondnok k.
Nagy Farkas.
Vékony Ferencz m. k.
Turbucz Ferencz m. k.

A real iskola alap ügyében kinevezve levő bizottság tagjai.

Az egyházi közgyűlés a bizottság eljárását méltányolta, s az elhalálozott Gyöngyösi Sándor bizottsági tag helyébe a köztszteleben álló, s minden közügy előmozdításában tevékeny részt vett megyei physicus s egyházi tanácsos dr. Szöcs Sámuel urat nevezé ki, kinek a bizottságba belépésével az ügy — a közvélemény bite szerint — egy új és erős támaszt nyert. E hitet osztom én is, s várva várom az alkalmat, hogy a bizottság jelentésében kijelölt körülmények változtával ez ügy új fejlődéséről értesíthessem a közönséget, melyet hogy közrészvét karoljon fel, hazánk jövője kívánja.

Közli.

Galacz, június 15. 1862.

Ismail, e jelszót tűzőm mai leteleure és tudom, hogy érdekelt fog gerjeszteni. Ha olvasom a Fekete tenger éjnyugati környékének földképére tekint, ott látja a Dunának Kilia nevű ága mellett, nagy csécscel jelölve ama várost, melyről beszélni szándékozom. Ismail még nem régen a Pruthal határozott orosz, Bessarabiát kiegészítő, Moldvaország felőli határváros a híres bostandok (dinyés-zöldsegek) dús központja; gyümölcs- és selyemtenyészés főtelepe; a Dana és mellékén terülő tavak közt volt határváros; Szabatos utcákkal, ékes házakkal beépítve sürt népforgalommal. Lakosai bolgárok, muszkák, zsidók, görögök, legkevésbé oláhok; a muszka hatalom bágyadt légkörében is a jóllet kiütemében tüntek föl, s valóban szibongó közlekedésben éltek. Az utóbbi muszkaháborút befejező európai egyezmény következtében Moldvaország Bessarabiából nagyobbitást kapván, tizenöt mérföldnyi tengerpartjától a Pruthig nyúló országnyakba Ismail is belé esett. Ez esemény más színt, más ábrázatot adott a dolognak. Olvasóm emlékezhetik Amerikáról szóló utleírásokból, hogy az ottani rengetegek és fűmezők kiesésében szépen rendezett újon épült városok még soha sem lakva, pusztán konganak. Pénzüzerek társaságai építék azokat, hogy a költöző néptömlőnek irányt szabjanak, s a bevándorló embereket kizsákmányolják. De a világesemények nem szabályozhatják magukat; a szabadság téreire száguldó emberi kedély nem buvik az újon kivetett nyúlókbe; a gyarmatok minden előtér számavétele nélkül, szanaszét létesültek; épen a telepítvényesek magán szeszélyei, vagy életkori becslése szerint. Ismail a megforditva történik. Előbb népes, szépen fölépült város vala; a költölt életviszonyokban megnyugvással élt lakosok által virágzásba hozva. Ma, midőn a szabadság e népre rá oktroylatik, e nép fut, költözökdi beljebb, az óriás madár karmai játékkörébe. Igen, Ismail falai a szabadság közleledtéré, mint hajdan Jerikói, omladozni kezdenek. Először is nagy had-lakából a muszkaország eltávozott; ezeket követte a hivatalnoksereg; ezeket a tözsérek, kalmárság; ezeket a muszka lakosság; ezeket az e földre szabadalommal kecsgetett bolgárok, kik a dolgok újrendével nem egyezkednek; jogaikból, kivált a nem katonáskodás-nem adózásból, mitsem adtak föl, és az oláh kormányának sok bajt okoznak. Bolgrádban és környékén is. Maradt tehát a Kolozsvár nagyságn városban mintegy négyezer lakos, több nyire zsidó, görög, kevés oláh stb. Hiában iparkodik a korm. a várost más intézvényekkel s áldozatokkal emelni; hiában telepít oda újon tengeri flottilláját; adja potom áron a derék házakat, diszkrétet, televény földeket stb. föltartoztatlanul hanyatlik Ismail. Pusztá esendések, hosszú párbuszamos házakkal szegélyezett utcái. A szél dudolva furdája a házak feleleit; az eső ellentállás nélkül mosogatja le a köfalakat; a belső szerelvények, falak, ablakok, padlatok, az első kandinak esnek áldozatul, ki sajátjává kívánja azokat. Csak a záruk, zárolt ajtók kiméltetnek vallási kegyellett; mi nem akadályozza, hogy más fölfedezett vagy csinált nyiladékon mindent elhordjanak a hajlékból. Ily körülményben a lak épületek és birtokok bámulatos olesósága mellett, egy magát oda bevenyében bevasárolt müvelt német beszélt nekem, hogy három házat vett tizenhét drb. aranyon, s most husz drb. arany évi bért fizet a lakóknak, hogy a házak bennéket megőrizze. Ugyan ez sok adatot beszélt a becsérték ottani aránytalanságáról. Péld. épület 15 szobával, egyéb szerelvényvel, belső tekekkel, külső szülővel, mely máskor 6000 aranyat ért volna, ma kézből adódik 200—120 drb. aranyon. Lehet venni tiszteses ur lakot, emeletes házat 20—60 drb. aranyon; melynek telken konyhai s kéjkertészetet lehet tizni. Szegény ember lakbér fejében egy év alatt annyit kap, hogy jövő évben házat vehetne magának, ha a körülmények nem változnának. Szóval most pénzben embernek nem Krímia, nem Mingrelia a császár; hanem a közelebb Ismail. Csodálats képen a kecsgetett ideiglenben senki sem bizik. Azon kevés befektetendőt töké szivdobogva szoritja vissza az itt fáradozó tüzer; mert kitudja nyomdond, az égetőn izzó keleti ügy kilobbanása nem ragad-e el megint mindent?

Pedig, hogyan lehetne hasznosítani Ismailban a lakot és birtokot? Az első csak olcsó kényelemre; mert a helyzet kevés helybeli nyerelyt biztosit. A földbirtok azonban,

kertészetben s mező-gazdászban kitűnő hasznát hajtana ma is, ha, mi fő, munkás kéz és elme nem hiányzanék. Az elmét képviselő zsidóságnak itt is, mint legtöbb tájon, nem a termelésben, hanem a termény forgatásában van erőssége. Így ő a termelő iparra hasznátalanul válik; ő csak a sikert aratja el. Tehát az ide jövő tükepeknak azonnal érvényesíthető munkaerővel kellene járni. Hasznos üzletet lenne továbbá a baromtenyésztés, meg állati táp termelése is; mit itt egész messze tájon, vajmi kevesen értenek alaposan, még kevesebben alkalmaznak kellőké. Pedig itt a tenger torkában, mulhatlan nyereségre számíthatnának. Végre a kényelmet szolgáltató ipar sem működne dugába.

Föltevék némelyek, s mérvelik sokan az eszmét: miért nem a Dunafejedelemsegekben kenyértelenül barangoló székelyek csoportjainak és pusztáinak indult telepre? Könnyű a felelet: Ők csupán a munkaerőt képviselik, melyet a tükepeknak okvetlenül kisérni és fedezni kell.

Tehát ismert módú és hiteli egyéneknek kellene munkagazdálkodni s iparvállalkozóknak az erők közé állni; mi talán hazánkfaiból színtűgy telnek. De én úgy tudom, hogy a honunkbeli kapitalis erre felé még nem vett irányt, s az ephemer családokhoz hamarjában kapni nem fog. Holott értelmes hazafiaktól hallom rebeszténi, hogy nemzetünknek destinatioját, az erre felé vezető népszegíték közé terjeszkednie, elmúlásztani nem kellene. — Én saját szellemi látókörömben ez eszmét még nem deríthettem föl elfogadható iránycsillagul. Azért adom, a hogy vettem. Fontolják meg, kik tudónak vélik s alkalmazzák, ahogy hasznosnak találják.

Iméntihez függelékül följegyzem, hogy a Dunarévpárti városokban a munkakelendőség lohad; munkásnépünk kereset nélkül lézeng. A tikkasztó időjárás szegényt s gazdagot kétségbe ejt az idei termés iránt. A pénz a szükség sejtelmében zárlattal érszényekbe szorult vissza. Talán ez az oka, hogy az utunkások is rosszul fizetettek, minél fogva székelyeink, kik e keresetre mult hetekben hadanként csődöt kide, mint értesülők, e héten száznaként hagyták oda a gyűlöletstelen munkát, s bizonytalan jövőre az országban szélednek. Volt jó állásbeli s irástudó emberek örömet szegődnek durva munkákra, csak tartós díjról biztosíthatnának. De hiában, már sorsunk az enyészet elleni vérvéréjtékes küzdés.

dr. Oroszhegyi Józsa. (*)

KÜLÖNFÉLÉK.

— Erdélyi kormányzó ő nmlga, állítólag, „mihelyt környát bevezette, azonnal Bécsbe utazik, hogy ő felségének jelentést tegyen a szerzett tapasztalatok felől.

— Az erdélyi vasút ügyének el döntése — a „P. Lloyd“ bécsi levelezője szerint — az országgyűlésre fogna bízni.

— (Neolog.) Konez Sándor, Eszter Csetri Istvánné, Mária Jakab Károlyné szomorodott szívvel jelentik testvérük Konez Annának Nagy Enyeden jun. 12-én történt halálát.

— (Neolog.) Kézdí vásárhelyi Pap Mihály nyugalmazott őrnagy maga és gyermekei Vilmos, Károly és Lajos nevében, bánatos szívvel tudatja szeretett neje Riebel Vilma n a k folyó hó 16 kára viradólág, mellbeli vizkórban történt gyászos halálát, életének 69 ik, boldog házasságának 47-ik évében. Az élet jó mint rosz napjaiban egyiránt hű nő, a gyermekek iránti szeretetben gazdag anya, reményben kifogyhatatlan honleány, és az isteni gondviselésben kiapadhatatlan hittel bízó keresztény nő szállott fel az égbe. Hült tetemei folyó hó 17 én d. u. 5 órakor tétetnek nyugalom helyére, a család udvari lakának kertjébe; lelkeért pedig az engesztelő áldozat folyó hó 23-án d. e. 9 órakor mutattatik be a Mindenhatónak a kantari rom. kath. egyházban. — Béke lengjen hamvai felett!!!

— Az arad-verestoronnyi vasutvonal tracirozása — a „Herm. Ztg.“ szerint e hó 15-én kezdetét vette. E végre 31 mérnök van leküldve, kik két osztályra szakadva illető állomásait már elfoglalták. Az egyik osztály működésükre Aradtól Fejervár közéléig, a másiké ugyanonnan a verestoronnyi szorosig terjed. Mindkét osztály munkálataira főmérnök Schneider Sebenből ügyel fel.

— A pesti magyar kir. egyetem 82-dik évének megünneplése napján f. hó 25-kén az egyetemi ifjúság Pauler rector magnificus, s Konek és Venzel tanárokat fáklyás zenével akarta megistelni. A városi kapitányság azonban betiltotta a fáklyás menetet. A jogászok tehát — a „Pesti Napló“ szerint — fáklyák nélkül mentek előbb Paulerhez, aztán Konekhez s ablakaik alatt a „Szózat“ egy szakát s Kölcsey himnuszát énekelték. Venzel tanár lakát azért kerülték el, mert az a városház közélében levén, tiszteletnyilvánításuk kellemetlen félbeszakításától tartottak.

— Néhai Magyar Mihály, volt pesti antiquarius, 30,000 kötetből álló becses könyvtára jul. 1-jén kezdve árvereztetik.

— Mult hó 30-dikán a budai népszínházban az írói segélyegylet és az újdéki szerb nemzeti színház alapításának gyámolítására rendeztetett előadás.

— Kuza hercege fenséges neje Pesten időzik.

— Esztergamból írják a „P. H.“nak: Ő eminentiája, az oszág primása mult szombatban este szerencsésen visszaérkezett székhelyére. Megjvetelekor minden zajos és ünneplés fogadtatást tiltott. Ő eminentiája magyar püspök társaisal együtt Rómából a curulis széket tért vissza. Ugyanis mint tudva van, — az összes jelen volt püspöki kar római nemességgel disztitett fel. Az erre vonatkozó diploma gazdagon aranyozott zaffán bürbe van kötve, s függő pecsétje piros és sárga zsinóron, ezüst kapszulában foglaltatik, Róma mostani cimerével, melyen a nyílt koronával fedett pajzs részeit átmszt szalagon J. S. P. Q. R. (Senatus Populusque Romanus) olvasható. A pecsét körirata fenn: Aeterna et invicta Roma; alól: Almae Urbis Conservatores.

*) Főbb hazai lapjaink figyelmébe ajánlván.

— A bécsi „Presse“ erősíti, hogy a száz nemzeti egyetem ismert felirata, Erdély sajtóságos újjászervezését illetőleg, az erdélyi udvari kancelláriában már ismételve tárgyalt képezte a leghebb tanácskozáson. Ezek végleges eredményére a nevezett lap követeltést meg határozottan nem vonhat, s amugy a sorok közt kiolvasható kedvetlenséggel legalább azzal vigasztalja magát, hogy habár e kérdés aligha fog teljesen az ő ohajtása értelmében megoldatni, de mindenesetre nekünk magyaroknak sem lesz okunk e megoldáson örvendezni. Különben reményét fejezi ki aziránt, hogy az erdélyi udvari kancellária a februári pátenseknek megfelelő határozatot fog e tárgyban hozni. „Ez — ugymond — valóban igen kívánatos, mert az erdélyi ügyek a főkörmányszék magatartása folytán igen sokáig voltak hamis kerékvágásban, s e tekintetben mielőbb helyreigazításra van szükség, hogy Erdélyben a nagy osztrák érület, mely a kormány szándékai iránt kételkedni kezdett, a helyes irányba visszavezetessék.“ — Nemde eléggé keserves vigasztalódás? Legyen szabad rajta bizonyos tekintetben örvendetünk, ha mindjárt csak annyiból is, hogy e kérdés nem fog teljesen a bécsi centralisták szellemében eldöntetni. Mi legalább nem tudjuk feledni, hogy az erdélyi udv. kancellár ő n. magyar gróf s „sacrae regni Hungariae coronea membrum.“ jegyzi meg az „I. Tanuja.“

— A trieszti „Gazetta del Popolo“ junius 22-ikéről kelt száma így emlékszik meg a közlebbi kirándulásról: A magyarok Triesztben. A tengeri kirándulást, melyet rokonszenves magyar vendégeink a „Lloyd“-gőzöskön Miramare és az öbölbe tettek, a rosz időjárás zavarta meg, mely már azelőtt sokszoros villámokban jelentkezett. Nyolce óra után csakhamar visszafelé közelegetek a gőzösk s vendégeik a legélénkebb Ervívák között szálltak partra, melyekkel a vitéz magyarok éljenek viszonzoztattak. A néptömeg folytonosan nagyobbodott, s nemsokára néhány ezernyi ember környezete is kísért a visszatérőket a Corson át a Mauroner színházhoz. A magyarok iránti rokonszenv, mely bennünk iránt mindig élénk volt, most teljes hatállyal jelentkezett, mert a Lajthán túli barnafűk a jobb osztályok barátságát udvarias és szeretetreméltó modorok, az alsóbbrendűek hajlamát pedig nagylelkűségük által nyerték meg, melyben különösen kitűntek. A nép rokonszenves nyilatkozványai vendégeinket a színház termeibe kísérték, hol az „Ernani“ előadásakor a „Siamo tutti una sola famiglia“ dal oly annyiszor ismételtetett, hogy az operát nem lehetett folytatni s e dallal véget ért. Ez alkalomkor is nyilatkozott a nyilvános rend azon szabályzata, mely saját erejének öntudatával a mérsékletet és becsülést egyesíti. Vendégeink Adelsbergbe elutaztakor ma voltak jelen, kikről a triesztiek, köztük számos nő — a legélénkebb nyilatkozatok között bucsuztak el, melyek azt akarták kifejezni: „a rivederci!“

Sajtóhíra. „Kolozsvári Közlöny“ 100. sz. 401. oldal különféle rovatában 11-dik sorban e helyett: „a ki pedig két darab kötetet vinne ki, naponta két annyi 2 ft 80 kr fizetend.“ Olvasd: „a ki pedig két darab — kötetet — vinne ki naponta, — két annyi 2 ft 80 kr. ó. fizetend.

POLITIKAI HIREK.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, jun. 23. A püspököknek Rómából hazajövetele alkalmával történt pappárti tüntetések a kormányt nagyon felingerelték; s ez is egy rugóul szolgáló a római helyőrség leszállítása, illetőleg csupán Rómára szorítása feletti komoly tanácskozára. A helyőrségi csapatok változatlan hagyása mellett csupán két miniszter s ezek közt Walewsky nyilatkozott.

A császár mexikói politikája, úgy látszik, változni fog. Hir szerint a miniszterium Jurien tengerenagy javaslatára azt határozta, hogy a guadaloupei vereséért vegyenek feynyes elégtételt, hanem aztán Almontet követővel együtt cserbenhagyva, elégedjenek meg a pénzbeli kártérítéssel.

OLASZORSZÁG. Turin, jun. 21. Az „Italie“ biztos adatok nyomán reményli, hogy a római kérdés nem sokára meg fog oldatni, még pedig az olasz ohajtása szerint. A francia csapatok vagy az olasz seregekre bízzák az örök város körülvetést, vagy maguk kényszerülnek szigoron beközni a rendőrséget, hogy a rabló bandák kirándulásait meggátolják. A reactio újabb hadjáratot kezdett, s a bandák egyiránt megtámadnak francziákat és olaszokat. Tristany, 10—11-én Fontannusában megtámadta a francia őresapatot. Pünköszt óta a nápolyi lapok ismét bandita kihágásokról panaszkodnak.

A „Vossische Ztg.“-nak írják: Egy idő előtt, mint tudva van, a pápa kijelentette volt, hogy azon esetre, ha a római kérdést Franciaország és Piemont közösen fogják megoldani, zárda meg s francia fogolynak tekintni magát; de egyszersmind helyettesét, a kit titkon már rég ki nevezett, nyilvánosságra hozandja s az egyházi ügyek vezetését egy időre rábízta. Hogy ez a helyettes nem Vieseman, hanem Rauscher bíbornok, a bécsi érsek, több mint pusztá sejtetem. A bécsi főpásztor éppen azért nem ment a canonisatio ünneplésére, hogy azon esetben, ha éppen ekkor talált volna az érintett eshetőség bekövetkezni, helyt legyen állomásán.

A „Scharif Corr.“ turini levelezője jelenti, hogy Garibaldi jun. 19-én a Turintól egy órányi távolságra fekvő Venaria Reale palotában Victor Emáuel királylyal titkosan értekezett. Ezen értekeztet három óránál tovább tartott; s kétségen kívül igen fontos volt, minthogy Garibaldi mindjárt a király eltávozása után, egyenesen Genuába ment, s nagyon valószínűtlen, hogy Caprerába ment volna, mint azt a távirda jelenté.

NÉMETORSZÁG. Kassel, jun. 23. A miniszterium tegnap este 10 órakor, a vasárnap és késő esti órák dacára is kiadta a „választó-fejedelmi kibocsátványt“ és rendőrszolgák által osztatta azt ki a vendéglőkben: a polgárok higgadtabb része ma reggel lepetett meg általa, miután az éjjel a poroszok bevonulásával foglalkozó álmok között töltötte el. — A miniszterium állítólag nagy sikert ért a kibocsátványtól, és esalatozott, mert annak a szó teljes értelmében semmi hatása sem lett. Nemcsak hogy nem örülnek neki, de nem is beszélnek róla. Pedig ezen kibocsátvány az 1860. alkot-

mányt felfüggeszti, és az 1831-ikit minden hozzá tartozandó ságaival együtt visszaállítja. De a kibocsátvány alatt Dehn-Rothfelfer neve állott, s ezért nem bizik benne senki. A nemzet nem helyezhet bizalmat azon emberben, ki ma miniszteri minőségben oly alkotmányt hirdet ki, melyet nyilvános működése alatt folytonosan és minden rendelkezése alatt álló eszköz felhasználásával megtámadott és ki magát a lelépett miniszterium elveivel minden tekintetben azonosította. Sokkal nagyobb tiszteletet követelhetne a lelépett miniszterium, mely kitűzött programjához legalább hű maradt. A nép a Dehn-Rothfelfer-féle miniszteriumtól nem reméli a szövetségi végzés lelkiismeretes keresztültvitelét, s inkább harezra való kihívásnak tekintti annak kineveztetését. És ezen bizalmatlanságnak oka magában a kibocsátványban rejlik. Igaz ugyan, hogy az 1831. alkotmány visszaállított, de egyuttal az 1850. évtől a mai napig hozott ideiglenes törvények és rendeletek is érvényben maradnak vagy legalább határozottan megszűnteknek nem nyilvánítottak. E rendeletek és törvények egy részére, a revisio, sőt esetleges megszüntetés elve előre ki lévén mondva önkénytelensé is fölmerül azon kétely, mi fog történni azon résszel, melynek revisio alá vételéről a kibocsátványban szóincs, valjon ezek az 1831. alkotmány visszaállításával önkényt megszünteknek tekintendők-e.

A választó fejedelemtől egy jellemző vonás forog közszájan. Azt mondják, hogy a Loszberg és Wiegand urak által elébe terjesztett programra ezt írta: „Szolgálati utasítás I. Friedrich Wilhelm számára. Amde F. W. nem szolgál, hanem parancsoló.“ Különben a miniszterek éppen úgy, mint Hassenpflug 1850-ben, szerzetsejével járnak a városban s biztosítják a népet szabadelvű érzelmeikről s komoly szándékuikról, hogy alkotmányosan kormányoznak s a Loszberg-Wiegand-féle programot keresztült viszik.

Berlin, jun. 23. A „Nat. Ztg.“ írja: Kormányunk álláspontja, ha nem tévedünk, az, hogy egy oly tartományban, mely a porosz állam két része közt fekszik, a nyugtalanságnak véget vessen. Az új hess miniszterium azonban e nyugtalanságnak még teljességgel nem vet véget, mert tagjai, egész multjokból kifolyólag, semmi bizalmat nem igényelhetnek az országban. Ha egyszer kormányunk (a porosz) ultimatumra határozta el magát, önkint érthetőleg, nem elégedhetik meg aval, ha a választó fejedelem eddigi miniszterei helyébe hasonérzelműeket tett; hanem olyanok kinevezését kell hogy követelje, a kik kezességet nyújtanak neki a zavarok bevégződéséről. Amde a reactio és önkény emberei nem tehetnek legfelsőbb parancsra, mint alkotmánybarátok, jó ügyeket. Ha a miniszterek elveitől semmi, hanem minden csak a legfelsőbb akaratról függ, akkor minő okszerti alapon követelhetik Poroszországtól az eddigi miniszterek elbocsátását? Hisz ők bizonyára nem voltak okai azon bánásmódnak, melyet a választó fejedelem Willisen tábornok irányában tanusított. Poroszország azért követelte elbocsátásukat, mert egy pillanatra a legszigorubb alkotmányos elvek terére lépett. S most már beleégyeznek-e hogy a legreactionariusabb miniszterek, a minöket csak Kurheszenben találni lehet, szabadelvű megbízást kapnak?

Kassel, jun. 26. Egy jun. 24-i miniszteri kibocsátvány az országgyűlési választásokra az 1849. apr. 5-i törvény szerint rendeli meg. A városi tanács és polgári választmány összes tagjai, egy tegnapi este a választó fejedelemben benyújtott felirathat bizalmatlanságot szavaznak a miniszteriumnak. A választó fejedelem elutazása ma délelőtti 11 órára van kitűzve.

Berlin, jun. 26. A „Stern Ztg.“ jelenti: A király tegnap fogadta Bardeleben tábornokot s átvette tőle a hesseni vál. fejedelemből azon kéziratát, melyben a királyt az 1831-i alkotmánynak, ő felsége jószándéku tanácsa szerinti helyreállításáról értesíti. A porosz csapatok indulásra készen állása azon határozott föltevés mellett függesztetett fel, hogy a fejedelmi kormány az 1831-i alkotmány helyreállítására nézve vállalt kötelezettségeket most már tökéletesen és tartaléktalanul teljesítendi.

Dresda, jun. 27. A hesseni választó fejedelem tegnap ideérkezett, s ma tovább utazott Teplitz felé.

OROSZORSZÁG. Sz. Pétervár, jun. 19. Lehetetlen képzelni a városunkban jelenleg uralkodó hangulatot. Az utcán találkozó emberek bizalmatlanul és gyanakodva néznek egymásra, mintha mindenkinben egy-egy gyujtogatott vélnék lappangani. A házak kapui, rendőri parancs következtében nappal is folyvást be vannak zárva; a házasterek rendkívüli érellyel őrzik a bejáratoakat, és senkit sem bocsátanak be szigorú faggatás nélkül. A nyilvános épületek éjjelenként kettős sőt háromszoros őrzetnek kapnak, s vízfecskekkel vannak elátva, melyeknek szívócsői a csatornába járnak le. Szóval ez a legborzasztóbb állapot, a minőt csak gondolni lehet. És a mi legroszabb az, hogy a veszély nem átmeneti, a mely talán egy gyujtogató bandától venné eredetét; hanem mélyen ható társadalmi betegség jele.

A „Danziger Ztg.“-ban egy oroszországi kereskedő a közlebbi gyujtogatásoknak azt az okát adja, hogy az orosz párt irigykedik azért, hogy mig 700 éven keresztül Moskan volt Oroszország fővárosa, ez előjogot a csak 1735 óta fellálló Pétervárnak kényszerült átengedni. Régóta jövedőlegit már, hogy Sz. Pétervár tűz vagy víz által fog elpusztulni, és most az esztőlészlel vett reformok és az orosz birodalom 1000 éves fenállásának küszöbön álló emléktünetpe, valószínűleg okot adtak egy összeesküvésre, melynek borzasztó eredménye a gyujtogatás. Ez az oroszok már egy császárt (I. Napoleon) tűz által füstölték ki Moskából, s most hasonlóképp akarják Sándor czárt Pétervárból kitűzni.

Az „A. A. Ztg.“-nak írják: „Nemcsak Oroszország, hanem Európa fog bámulni azon, a mi Nyogorodban történni fog.“ — e szavakat mondá közlebből egy különös alkalommal II. Sándor czár. És ha a különben biztos források nem csalnak, arról van szó, hogy a birodalmi tanács egy felsőházzá szélesíttessék ki, s egyszersmind egy tartományi rendi gyűlés szerveztessék. Ez utóbbi csak véleményezési és kérvényezési joggal lenne felruházva; de a felsőháznak annyiban döntő befolyása lenne, a mennyiben oly tárgyak, a melyek általa elvettettek, a császár elébe

nem terjesztethetnek, úgy hogy a felelősség valamely meg nem adott kérvényre mindig ezen testületen fektetnek. Ez ugyan, jegyzi meg az „A. A. Ztg.“ nem alkotmány nyugat európai értelemben, de Oroszországra nézve valóban nagyon sok.

A dresdai hivatalos lapnak egy jun. 27-i távirtegyenye szerint Varsóban Lüdres tábornokra, midőn az ásványvíz intézetben volt, pisztolyal rálőttek s állan könnyű sebet ejtettek. A merény elkövetője nincs tudva.

SZERBIA. Belgrád, jun. 24. A „M. S.“-nak írják: A határ felől érkező tudósítások arról értesítenek, hogy Boszniában, meg O-Szerbiában nagy sensációt okozott azon hír, hogy Belgrád bombáztatott. Egész Bosznia mozgásba jött e hírre, s az ott lakó törökök nagy csoportokba gyűlnek, s különösen éjjelint közelednek a Drina folyóhoz, figyelvén, mit történik nálunk. A törökök e csoportosulása azért oly fontos, mert Szerbia felől a mostani körülmények között alkalmul fog vétetni, hogy megtévesztésnek az illető védelmi intézkedések a lehető török betörés ellen. De nemcsak Bosznia felől gyűlnek a törökök Szerbia határán, hanem csoportosulnak O-Szerbia felől Koszovó, Prizren, Ipek táján is. Ide érkezett tudósítások szerint Sze-nicza városa már azelőtt is gyűllyhely volt a török hatóság-nak, a mely időnkint Hercegovinába indított. Szeniczán kívül még Beló polye meg Gusznije azon helyek, a hol több ezerre menő török rendes katonaság basibozuk állomásoz. E helyek Szerbia határától 20—24 órányi távol-ságban vannak; s azon az uton fekszenek, a mely Herce-govinát, Boszniát a török birodalom egyéb részeivel össze-köti. Karagorogye által (1811) a szerbek Szeniczán át Novi bazárig hatottak volt. Ha a háború kitör, most is ez lesz az irány, melyben a szerbek haladni fognak, ha fegyverüket némi siker koronázzandja. Szerbia részéről megvannak téve jelen perczben a védelmi szabályok, de a tett rendeletek azt mutatják, hogy bizonyos esetekben a szerbek odahagyják a defensívát, s maguk biztosítása folytán offenzívához nyu-landnak. Csak a nevű területben már is több helyütt táborok vannak alakítva s azokban a fegyveres nép állomásoz. Rövid idő múlva egész Szerbia hadi táborra lesz át-alakítva, jelentékeny fegyverrel rendelkezend. Szeniczán a törökök ágyúkat szerelnek; ezek ellenében a szerbek is ágyukat indítanak a határra, az illető helyekre.

Ugyanazou lapnak egy másik tudósítója szerint a „Temesv. Ztg.“ állal közölt tudósításokban sok valótlan-ság van. E tudósítások nyomán a szerbek voltak első okozói a történeteknek, mert egy szerb egy nizamot agyonsturt; pe-dig épp ellenkezőleg történt a dolog, mert egy nizam egy szerbet s pedig fontosabb ok nélkül több dőfessel halálra sebzett. A nizamok löttek első a szerb rendőrökre, a kik a megsebzett szerbet a rendőrségre cipelték; a nizamok másodszor is rátörtek a szerb rendőrökre, a mikor ezek őket a várba kísérték. A törökök támadták meg először fegyve-resen a szerbeket; ők zárták be magukat egyes lövészakba, s onnan nem lévén megtámadva, megtámadták a szerbeket. Ugyanezen tudósítások szerint a szerbek a várat meg akár-ták rohanni, a basa azért bombáztatta a várost; a mi szintén merő koholmány. A szerbek a bombázás kezdetekor se-

hol sem állítottak a vár ellenében őrköt; s annyira bizto-soknak hívték magukat, hogy az iskolákban a tanoncok évi vizsgálaton voltak; pedig az iskolák épületei a vár ágyui alatt vannak a legveszedelmesebb helyen.

Az említett hivatalos tudósítások nyomán az is híres-ztetett, hogy a nép rabolni kezdett, s ennek megerősítései az is felhozták, hogy két tatár, a kik a stambuli postát kísérték, meggyilkoltak. Tudni kell, hogy a rablás csak a tűz első dühében vala észrevehető, s nem is a fegyverre kelt nép, hanem a nagy városokban mindenütt elég nagyszámú találató idegenek követtek el, de a kibírdett rögtönbíró-ság végetvetett e garázdálkodásnak. A mi a tatárokat illeti, ezek törökök voltak, s a mint a hivatalos nyomozásból ki-tetszik, az illető vétkesek e két embert nem mint postát öl-ték meg, hanem mint törököt. A posta egészen sértetlenül hagyott, s az illető csomagokban megtaláltattak mind azon tárgyak, a melyek Sztambulból elküldettek. Hogy pedig egyes emberek a törökök iránt ily ellenségeskedéssel visel-tetnek, ki veheti egy szerbtől azt rossz neven.

Belgrád, jun. 26. A porta biztosra s az új basa ki-hallgatáson voltak a fejedelmek. A fegyverszünet folyvást tart; de a fegyverkezések is folytatottak.

Belgrád, jun. 27. A fejedelmi kormány az osztrák ügynőskész kezeli-jének, az ellene elkövetett személyes bán-talmakért illő elégtételt szolgáltatott.

Ujabbak. Bécs, jun. 28. A „Donau Zeitung.“ mai mai száma, a Magyarországra vonatkozó miniszteri nyilatko-zatról következő tartalmu nyilatkozatot közöl: A tegnapielőtti ülésben Schmerling államminiszter úr által Magyarországot illetőleg tett nyilatkozat, egyiránt beküldékenységről, mint ha-tározottságról s tanusodik. A Magyarországon létező pártok beláthatják ebből, hogy a cs. kormány éppen nem hajlandó lemondani az összakotmányról, azonban ennek alapján, min-den lehetséges engedményre örömet késznek nyilatkozik. Magyarországon nem fognak hiányozni oly hangok, és már hallottunk is ilyeneket, melyek a februári alkotmányhoz való ragaszkodást, a kibéküléssel egybe nem férhetők állítják. De mi azon erős meggyőződésben élünk, hogy ezen aggodalmak és ellenvetések, nem a tulajdonképi érdekekből, hanem tuluságzott formai fogalmakból származnak. Léteznek-e valóban Ausztria és Magyarországot közösen illető ügyek, áll-e ezek közös tárgyalásának szükségessége? Ha igen, akkor ezen tárgyalás alakját könnyű lesz meghatározni. Ha Magyarországon elismerik, hogy a kül, had, pénz és keres-kedelmi ügyek vezetésének egy kézben kell összpontosítva lennie, akkor eszközöket is fognak találni arra, hogy ezt a jognézetek sérelme nélkül teljesíthessék mindkét részen. Semmi sem tarthatna vissza a jövőben magyar országgyűlést, hogy elfogadható javaslatokat tegyen, és mi sem akadályoz-hatná, az Erdély megkérdése után időközben illetékessé lett Reichsrathot, hogy azokat elfogadja, ha tudniillik oly módosítványok indítványoztatnának, melyek az ő beleegye-zését föltételezik. Ekkor aztán ha a két parlament kiindu-lási pontja különböző volna is, lehetséges, hogy az egyesít-lés valódi pontjainál találkoznak. De kétségtelenül, minden

attól függ, hogy tőlünk méltánytalanságot, lehetetlenséget ne követeljenek, valamint nekünk se jut eszünkbe, oly dolgokat követelni Magyarországtól, melynek becsületével és érdekei-vel össze nem egyeztetethetők. A jóakat viszonyossága egye-dül lesz képes legyőzni a formasági nehézségeket.

A kibékülés őszinte óhaját, minden érdeklőt arra fog birni, hogy ne csupán a forma kérdésekkel foglalkozzék, hanem figyelmét a valódi érdekekre is kiterjessze. Mint a metaphysikában, a politikában is csak antinomiákat eredmé-nyez, a merev formalismus. Hasonló logikai éllel bebizo-nyíthatni, hogy a világ végtelen, vagy, hogy annak hatá-rai vannak, hogy az emberi lélek halandó, vagy halhatat-lan. Miután azonban csak egyik lehet igaz, abból az kö-vetkezik, hogy a formalismus képtelen megoldani oly fel-adatokat, melyekhez csak magasabb nézet, moral, hit, és hasonló pozitív mozzanatok közeledhetnek. A Lajthán innen és túl létező alaki ellentétei a magyar kérdésnek, hasonlóul csak antinomiák. Mindkét félnek tetszése szerint, van vagy nincs igaza, ha a merev formalismus teréről le nem lépnek. De ez csak elmélet, mely örökké őz marad, míg „az élet aranygyümölcs-faja“ egyértelmű az életrevaló érdekes pártol-ása és elismerésével.

— Páris, jun. 26. Valószínű, hogy a Mexikoba szánt csapatok hajóra szállítása ideiglenesen megszüntetett.

— Páris, jun. 27. A törvényhozó testület tegnapi ülésében Favre Gyula ezt mondá: Reményli, hogy Fran-ciáország nem fogja Almontet s a Jäcker követelését ma-kacsul támogatni. Nézete szerint az egyetlen teendő a len-ne, hogy Mexikoval alkudozzanak és vonuljanak vissza. Előre nyomulni, végzeteljes vállalat lenne. Billault minisz-ter erőlesen visszautasította még a gondolatot is Mexiko elhagyására. Mi, ugymond, pénzbeli kártalanítást, mi kato-nai elégtételt akarunk katonáink becsületéért, és diplomati-ai elégtételt Franciaország méltóságáért. Franciaország zász-lója soha sem szűnik meg a polgárisodás és szabadság zászlója lenni.

A császár ezt írta Lorencez tábornoknak: Nézetem és elveim ellen van, Mexikora valamely kormányt erőszakolni. Allitson Mexiko magának olyan kormányt, a melyet akar. Mi csak viszonyaink biztosítását kívánjuk tőle; mi azt óhaj-tjuk, hogy Mexiko boldog legyen egy állandó és szabály-szerű kormány alatt.

— Sz. Pétervár, jun. 27. Egy császári rendelet megszünteti a sőgyedárusságot. Az államsóbányái részint eladatnak, részint haszonbérbe adatnak. A sóbeviteli tör-vény változás alá jövend.

Távíratok tudósítás a bécsi börzéről

Junius 30-kán: Nemzeti kölesön 82.5. 5% Metalliques 70.25. Bank-részvény 821.—. Hitel-részvény 218.50. Váltó Londonra 126.80. Ezüst 124.50. Arany 6.5.

Junius 28-kán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 71.50. Erdélyi 70.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(629) 1338. 1862. Hirdetmény.

Nemes Kolozsmegye ideiglenes törvényszékétől közhírré tétetik, miszerént a kolozs-megyei törvényes derékszéknel 1861-ik december 10-én, 34. sz. a. kelt végzése által Bíró Lajosnak mint Gegő József engedményességnek Kabos Mihály elleni 6000 darab ezüst hu-szas, és járuléka behajtása végett, az utóbbinak Pusztaszent-miklósi, és hozzá tartozó, s bíróság 9258 ft. o. ért. becsült jöszág részeinek elrendelt bírói árverése megtartására ha-tárnapiokul folyó évi augusztus 25-én és sept. 25-én d. e. 9 órája ezen ideigl. törvényszék íródjában oly hozzáadással tüzetik ki, miszerént az árverési feltételek ezen törvényszék levéltárában bár ki által megtekinthetők, s hogy az irt jöszág részek az első árverési ha-tárnapiokon, csak is becsü áron felül, a másodikon azonban alól is a többet ígérőnek el fognak adatni. Egyszersmind a jelzalogos hitelezőkhöz a p. p. r. 509 §-ában irt felhívás intéztetik.

Nemes Kolozsmegye Törvényszékének Kolozsvárt, jun. 23-án, 1862-ben tartott üléséből.

(630) Sz. 2260.—1862. Haszonbér árverési hirdetmény.

A felsz. kir. főkörmányszéknek folyó évi junius 12-én, 12,234 1862. sz. alatt kibo-esátott rendelete által Kolozsvár sz. kir. városa községének nemes Tordamegye turi-járá-sában fekvő alsó- s felső-fülei s asszonyfalvi majorság javainak és javadalmának jövő 1863. év április 24-től 1869-ik április 24-éig hat egymás utáni évekre engedményeztetvén újabb haszonbérbe adása, erre nézve az árverés f. é. július 15-ik napján ugy dél előtti mint délutáni hivatalos órákban, Kolozsvár városában a tanácsháznál, város gazdai hi-vatal szobában fog megtartatni, miről bérvágyók oly figyelemzetéssel értesítettek, hogy a jöszágok állapotáról, melyek állanak: a) Alsó Fülen udvarház, gazdasági épületek: b) mind három helységben koresomajog: c) Asszonyfalván koresoma épület: d) az asszony-falvi havason a Jára-pataknál két kerekű lisztelő malom és koresoma épület és e) major-sági szántó, kaszáló és rét helyekből, magoknak előleges tudomást és esmeretet szerevze, a felkialtási ár 787 ft. 50 kr. o. ért. összegnek 10%-jét felérő bánatpénzt és illető köz-igazgatási hatóságtól politikai és erkölcsi magukviseléséről valamint a vállalatnak megfe-llelhető anyagi tehetségtől tanuskodó bizonyítványokkal ellátva jelenjenek meg, árverés alkalmával az ellenvetéseknek hely nem adatván.

A szerződés föltételeiről értesíthetni a város gazdai hivatal szobában (Kolozsvár vá-rosa Tanácsházánál) naponta a hivatalos órákban, de az árverés előtt is fölolvastatandnak. Sz. kir. Kolozsvár város Tanácsa 1862-ik év junius 28-án tartott üléséből.

NEM HIVATALOS.

(627) NAGY ENYEDEN a tövisutczában, napkeleti soron a 302-dik házszám alatt van egy jó karban lévő, 2 sorban 6 szobából és 1 nyári konyhából, úgy egyéb szükséges épü-letekből álló házas telek, kerttel együtt örök áron eladó. Bővebb tudósítást ad, bérmentett levél által, vagy személyesen helyt a tulajdonos, WAGNER JÁNOS.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.).

(628)

Felső Fejérmegyében Bükösön egy 102 hold területű birtok, malom és más királyi használatokkal örök áron eladó. Bővebb tudósítást vehetni Dézsen a cs. kir. Posta hivatalnál.

(626)

Alóltírtak megnyugtatósul tisztelettel köztudomásra juttatják: miszerént a köze-lebbről meginduló tizedkárptólás bejelentése igazolását szakértő ügynökök által vége-zetve elrendelték, és sietőleg elvárják az eddig késétt igazolási megbizásokat. Nagy Szeben, junius 25-kén, 1862.

NURIDSÁN TESTVÉREK.

(625)

Növeldei jelentés.

Alóltírt tisztelettel értesíti mind azon t. cz. szülöket, kik leánykaik nevelésével és ok-tatásával meg akarják bizni, hogy aug. 1-ső napjától kezdve, jól rendezett magány növel-dét nyit, s mint eddig (16 év óta) hűn és pontosan szolgáltam a nevelőnői pá-lyán, ugy ezután is az leend fő törekvésem, hogy mentől ügyesebb és nemesebbé ido-mítsam azon leánykákat, kiknek nevelése gondomra bízatik.

Rendes tantárgyak leendnek: vallás, világ- s hazai történet, földírat, természetrajz és természettan, szám: magyar- és németnyelvtan, s mind két nyelven csinos társalgásban való gyakorlás, és minden nemű kézmunka.

Fizetetik mindenkor előre:

Beírásdíj egy évre — 40.

Tandíj egy évre (4 részletbe) — 28 —

összeg 28 ft. 40 kr.

Tanév 12 hó, szünnapok: csupán az ünnepnapok, vasárnap, és szombat délután. Tanszemle mindenkor július közepén fog tartatni.

A vidéki t. cz. szülökkel bátor vagyok tudatni, hogy bent lakásra is fogadok el nö-vendékeket, kik fölött szinte személyesen nevelői és anyai gondok örököm. Az intézetben lakó növendékért fizetetik 12 hóra étek, tan- és mosás díjba 250 kétszázötven fo-rint oszt. pénzben, mely öszlet három részletben 4 hóra mindenkor előre fizetetik.

Magamat mély tisztelettel ajánlom a t. cz. közönség kegyébe

Kolozsvárt, junius 25. 1862.

KARACS TERÉZ nevelőnő.

Lakásom: királyutca gr. Teleky Lajosnő háza 37 szám.

„ Augustus 1-től középútcza Ném etí József háza 518 szám.

(622)

A bécsi köz-gondoskodó intézet

Junius 1-től kezdve újabb bétételek végett megnyitvatván, miáltal a legmagasabb helyen szentesített szabályok szerénti, valamint a régibb bétételekhez való fizetések, Bécs-ben az intézet igazgatósága pénztáránál intézhetők.

Az újabb határozatok szövege német, magyar, cseh és lengyel-nyelven 10 kr. o. é., az újabb határozatok, közerthetőség szerkezett felvilágosító magyarázata pedig valamint a régibb érdekelték igényelhető előnyeik előadása, az igazgatóságnál, valamint annak min-den ügynőskészéinél díj nélkül kaphatók.

Bécs, junius 2-án, 1862.

A köz-gondoskodó intézet igazgatóságától.